

Дане розгалуження структурних підрозділів, а також створення окремого Департаменту дозволяє зрозуміти, що гуманітарна політика розвивається й акцентує увагу на дотриманні й захисті прав і свобод громадянина, враховуючи особливості збройного конфлікту (поводження з військовополоненими, захисту депортованих осіб і навіть захисту прав дитини, що дозволяє зробити висновок про високу правову обізнаність й практичне бачення держави на сьогоденну ситуацію.

Тож, розглянувши основні аспекти даної тематики, а також праці науковців, автор дійшов висновку, що гуманітарна безпека є невід'ємною та стратегічно важливою складовою в Україні, особливо в умовах триваючої збройної агресії. Вона забезпечує збереження основ свідомого суспільства, підтримку національної ідентичності, єдності та стійкості українського народу. На сучасному етапі гуманітарна безпека стає інструментом протидії інформаційним атакам, засобом формування громадянської свідомості та гарантією відновлення порушених прав суспільства після воєнних дій. А консолідація й створення цілого інституту підрозділів дозволяє висловитися про високу актуальність та достатній рівень розвитку даної політично-правової категорії в Україні.

Список використаних джерел

1. Карпенко В. Сучасні виклики національній безпеці України. Львів: Світ. 2019. с. 79.
2. Іваненко М. Воєнне будівництво та національна безпека України. Дніпро: Український науковий центр. 2021. с. 92.
3. Присяжнюк С. Особливості реалізації гуманітарної політики у секторі безпеки і оборони України. Вісник Донецького національного університету імені В. Стуса. Серія: Політичні науки. 2023. № 8. С. 73-88.

Олена Булгакова, Тігран Хачатрян

Донецький державний університету внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕТНОПОЛІТИКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ГУМАНІТАРНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Гуманітарна безпека України є важливою складовою національної безпеки держави. Гуманітарні аспекти національної безпеки визначаються як проблема збереження людської особистості в межах усталених культурних норм і цінностей, що руйнуються, і при одночасному збереженні самобутності етнічних цінностей народу [1]. Певний набір світоглядно-ціннісних орієнтацій є соціокультурною основою сфери забезпечення безпеки суспільства і лежить в основі формування загальнонаціональної ідентичності як однієї з основних консолідуючих і інтегруючих суспільство чинників. Такий контекст гуманітарної безпеки спрямовується на захист чинників, які здатні забезпечити збереження і розвиток культурно-національних ознак самобутності нації [1]. Це завдання є одним з основних напрямів гуманітарної політики держави.

Етнокультурний сегмент в Україні є основною сферою уваги етнополітичного управління. В сфері етнополітичних відносин законодавство має спрямованість на збереження етнічної ідентичності національних меншин та культурної самоідентифікації. В публічній політиці України до пріоритетного напрямку діяльності належить формування публічного управління в сфері етнополітичних відносин, зокрема і правової бази з формування і належного функціонування міжетнічної комунікації для забезпечення національної єдності. З огляду на такий підхід, найбільш вразливою для зовнішнього впливу та політичного маніпулювання є сфера міжетнічних відносин [2].

Етнічна самоідентифікація використовується політичними елітами як ресурс політичної мобілізації, оскільки вона апелює до «простого» сенсу та спирається на зрозумілі символи, у яких люди впізнають себе та «своїх» та через які визначають «інших». У ній знаходить підґрунтя емоційна потреба людей у суспільстві на основі цінностей та інтересів [2].

В Україні процес реалізації державної етнополітики покладено на Державну службу України з етнополітики та свободи совісті. ДЕСС є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав корінних народів і національних меншин в Україні [3].

ДЕСС у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства [3].

Основними завданнями ДЕСС є: реалізація державної політики у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав корінних народів і національних меншин в Україні; внесення на розгляд Кабінету Міністрів України пропозицій щодо формування державної політики у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав корінних народів і національних меншин в Україні; впровадження євроінтеграційної політики у сфері свободи совісті, релігії та забезпечення прав національних меншин (спільнот) та корінних народів України [3].

На даний час суспільство як ніколи потребує досягнення етнокультурного розуміння з метою забезпечення миру, національної безпеки та в цілому свого майбутнього. Одним з наслідків підвищення ролі етнічного чиннику у суспільних процесах стало виникнення етнополітики. Слід зазначити, що якщо політика це участь в усіх справах держави, визначення форм, завдань, типів, видів, напрямків політичної діяльності, засоби та методи, технологія, механізми її здійснення, то етнополітика це прояв етнічного чиннику в політиці, участь етнічних груп в справах держави та роль політики й держави у справах етнічних спільнот, управління багатоетнічними державами, забезпечення міжетнічної згоди та подолання міжетнічних конфліктів.

Національна модель етнополітики формується виходячи з особливостей історії країни, етнічного складу населення, рівня її соціально-економічного та

політичного розвитку, соціокультурних та конфесійних особливостей. Політика ставлення та соціального сприйняття етнічних груп повинна бути взаємопов'язана з економічною, соціальною, культурно-освітньою, демографічною, міграційною, інформаційною та іншими видами державної політики, в комплексі з якими вона й може бути реалізована. Таким чином, етнополітика це сфера політичного буття, спрямована діяльність держави та його окремих органів щодо управління етносферою суспільства.

Список використаних джерел:

1. Васюк А. Г. Гуманітарна безпека держави: реалізація гуманітарної політики. *Вісник національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*, 1 (20) 2024 С. 195-202. URL: <http://repositsc.nucz.edu.ua/bitstream/123456789/20351/1/24Vasyuk.pdf> (дата звернення: 19.11.2025).

2. Яремчук О. А., Писаренко В. П. Національні меншини, культурна самоідентифікація та реалізм принципів толерантності у державній етнополітиці. *Електронне видання «Державне управління: удосконалення та розвиток»*, № 9, 2021. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/9_2021/72.pdf (дата звернення: 19.11.2025).

3. Про Державну службу України з етнополітики та свободи совісті: офіційний сайт. URL: <https://dessa.gov.ua/about/> (дата звернення: 16.11.2025).

Анна Васіна

Одеський державний університет внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вікторія Сірко

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Безоплатна правова допомога (БПД) в Україні є важливим елементом реалізації конституційного права кожної особи на правовий захист, гарантованого статтею 59 Конституції України. Відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу», така допомога визначається як вид правової допомоги, що гарантується державою та повністю або частково фінансується за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших джерел [1].

Система безоплатної правової допомоги функціонує на двох рівнях - первинному (надання правової інформації, консультацій, складання заяв) і вторинному (захист, представництво інтересів, складання процесуальних документів). Вона є інструментом забезпечення рівного доступу до правосуддя, реалізації принципу верховенства права та соціальної справедливості [2, с. 77].

Після заведення воєнного стану в Україні навантаження на систему БПД істотно зросло. Лише у перші 500 днів повномасштабної війни центри безоплатної правової допомоги надали понад 450 тис. Правових консультацій, а